

NUMELE DE MĂSURĂ ROMÂNEȘTI

DANA NICULESCU
Universitatea din Amsterdam

Acest studiu se ocupă de o categorie semilexicală de la nivelul grupului nominal, construcția pseudo-partitivă, numită astfel pentru a o deosebi de o construcție partitivă propriu-zisă. Aceste subcategorii de construcții pseudo-partitive au fost identificate (Vos 1999): numele de cantitate (*mulțime, duzină*), numele unor unități de măsură (*litru, kilogram*), numele de măsură propriu-zise (*pahar, sticlă, cutie*), numele partitive (*parte, bucată*), numele colective (*grup*) și numele de tipuri de obiecte (*tip, sortiment*). Dintre acestea, voi vizua o singură subcategorie de pseudo-partitive, și anume Grupul Măsură: *sticlă de vin, pahar de apă*.

Voi analiza numele de măsură în limba română ca pe un element semilexical, situat însă pe o treaptă foarte joasă de gramaticalizare, având în vedere comportamentul său care este în mare măsură diferit de cel al acestor unități în limbi precum engleza, germana, olandeza. Dacă numele de măsură este un element semilexical, înseamnă că N1 face parte din construcția extinsă a unui GN precum *un pahar de vin*, în timp ce N2 este centrul său lexical.

Lucrarea are trei secțiuni: în prima secțiune voi discuta conceptul de construcție pseudopartitivă și pe cel de categorie semilexicală – încercând să propun o definiție unitară a sa, cea de-a doua secțiune va trata caracteristicile structurii cu numele de măsură, care au fost invocate pentru a testa semilexicalitatea numelui de măsură, iar cea de-a treia secțiune prezintă reprezentarea sintactică a structurilor cu N1 numele de măsură și o concluzie privitoare la specificul numelor de măsură românești.

1. Construcția pseudopartitivă N1-de-N2 și semilexicalitatea lui N1

Construcția pseudopartitivă (PSP) a fost subiectul a numeroase studii, începând cu Selkirk (1977) și Jackendoff (1977). Selkirk este autoarea care distinge structurile partitive (1) de cele pseudopartitive, în care N2 nu poate primi determinant (2) (**un pahar de acest vin*).

- (1) *un pahar din acest delicios vin*
- (2) *un pahar de vin*

Ulterior, construcția pseudopartitivă a fost analizată în lumina ipotezei lansate de lingviști precum Szabolcsi (1994) și Kayne (1994) privind structura paralelă a GD și a GComp. Un număr de studii au tratat structura PSP ca fiind o construcție pur nominală (Van Riemsdijk 1998, Stavrou 2003, Alexiadou *et. al* 2003, Tănăsescu-Dogaru 2008), în timp ce un grup semnificativ de autori au analizat-o ca o structură care la origine este predicativă, cu N1 predicat și cu prepoziția *de* ca o copulă nominală (Moro 1997, Corver 1998, Den Dikken 2006). În această lucrare, voi urma prima direcție, care nu propune unificarea unei structuri predicative cu o structură nominală.

În cadrul acestei a doua direc ii de analiz , diferi i autori au plasat numele de m sur (sau pe N1 în construc ia PSP în general) undeva în spa iul func ional al grupului nominal. Având în vedere c nu are valoare lexical , numele de m sur trebuie s fac parte din proiectia func ional a lui N2 (centrul lexical al structurii). S-a argumentat c substantivul de m sur este un cuantificator Q (Loebel 1989, *apud* Corver, Van Riemsdijk 2001), ceea ce este contrazis de faptul c un grup de m sur nu poate ap rea f r s fie dominat de un cuantificator sau de un determinant (3).

- (3) a. *D -mi un pahar de ap .*
b. *Am b ut paharul de ap .*

N1 din construc iile PSP române ti a fost analizat i ca un clasificator Cl⁰ (T nase-Dogaru 2008), urmând analizele lui Cheng, Sybesma (1999) sau Borer (2005).

În sfâr it, exist studii care sugereaz existen a unei proiectii func ionale separate *Grup M sur* (GM) (Alexiadou *et al.* 2003, Stickney 2004), plasate imediat sub Grupul Cuantificator (GQ). Sub (a) se afl reprezentarea schematic a structurii GD care con ine un grup de m sur (GM).

- (a) [GD [GQ [GM [GN]]]]

Construc iile pseudopartitive în totalitatea lor au fost analizate adesea ca fiind un exemplu de **categorie semilexical** (SL). Categoriile semilexicale, elemente aflate în zona dintre spa iul lexical i cel func ional, au primit diverse defini ii. Pe de o parte, ele au fost considerate *categorii cvasi-func ionale, care p streaz unele tr s turi lexicale* (Van Riemsdijk 1998, Stavrou 2003), pe de alt parte, au fost analizate ca fiind *unit i lexicale care au folosire func ional în anumite construc ii* (Cardinaletti, Giusti 2001).

Van Riemsdijk (1998) introduce o opozi ie nou în cadrul tr s turilor func ionale: el le împarte în tr s turi gramaticale G i func ionale F. Aceast clasificare îi permite s defineasc unit ile semilexicale ca fiind fie [+F, -G], fie [-F, +G]. El descrie N1 din structurile PSP ca [+F, -G]. Van Riemsdijk d urm toarea reprezentare a structurilor pseudopartitive din limbile romanice, prin urmare i din român , în care conectorul *de* face leg tura dintre N1 i N2 (b).

- (b) F une bouteille de vin („o sticl de vin’')

[GN_F [N_F une [N_S' [N_S bouteille [GP_F [P_F de [N_L vin]]]]]]]

Simbolurile N_F, N_S, N_L i P_F noteaz , în ordine, un nume func ional, un nume semilexical, un nume lexical i o prepozi ie func ional .

Într-o analiz a verbelor auxiliare, Cardinaletti, Giusti (2001) le consider categorii lexicale care intr în deriva ie ca centre func ionale; tr s turile func ionale ale auxiliarelor ar reprezenta de fapt „lipsa sau suprimarea tr s turilor lor lexicale” (p. 372).

Inexisten a unei analize unitare a categoriilor SL duce la concluzia c domeniul semilexicalit ii este foarte larg, cuprinzând elemente cu grade diferite de lexicalitate sau func ionalitate. Domeniul categoriilor semilexicale ar fi cuprins între o extrem – elementul care are cel pu in o tr s tur care nu este lexical – i cealalt extrem – elementul cu cel pu in o tr s tur care nu este func ional /gramatical .

O serie de argumente au fost aduse atât de Van Riemsdijk, cât i de al i autori (Stavrou 2003, Alexiadou *et al.* 2003, Stickney 2004, T nase-Dogaru 2008 etc) pentru a demonstra c

N1 din construcțiile cum este (2) apar în domeniul semilexical, având anumite trăsături care îl plasează între elementele pur funcționale și cele pur lexicale. Proprietățile lexicale ale numelor de măsură au fost observate de Vos (1999) pentru limba olandeză; ele sunt de natură morfologică în special, dar și sintactică. O parte dintre acestea, posibilitatea de pluralizare (*pahare de apă*), existența unei forme diminutive (*paharele de apă*) și acceptarea unui determinant definit sau nedefinit (*un pahar/paharul de apă*), se aplică și la limba română. Se adaugă faptul că numele de măsură apar în unei clase deschise (de exemplu sunt atrase neologisme: *un pet de cola*).

Comparând structura *un pahar de apă* cu o altă construcție PSP în care N1 este considerat semilexical, i.e. *un litru de apă*, se constată că în acest ultim exemplu *litru* nu are nicio conexiune cu un referent, pe când în cazul lui *pahar*, legătura cu referentul său se prezintă, ceea ce este un indiciu al faptului că cele două elemente ocupă poziții diferite pe scara gramaticalizării. În exemplul (3.a) *D-mi un pahar de apă*, sensul este ‘Vreau apă într-o cantitate echivalentă cu un pahar, iar recipientul în care este servit nu e nevoie să fie un pahar, ci orice tip de recipient similar ca mărime – o cană, o ceașcă etc.’ Cu toate acestea, putem presupune că *pahar* este referențial în acest context, dar prin uzul frecvent al combinațiilor de tipul *pahar de apă*, *pahar* a devenit un fel de etichetă generică pentru ‘recipient care are măsurile unui pahar’. Posibilitatea de a substitui paharul prin orice alt recipient similar s-ar putea datora faptului că în astfel de enunțuri existența referentului lui *pahar* nu este o precondiție. Este posibil ca paharul, apa sau amândouă să nu existe; aceasta este o proprietate a GN-urilor nonspecifice (Ihsane 2008).

Distincția măsură /recipient (Stavrou 2003)

Comportamentul ambiguu al construcțiilor PSP cu nume de măsură (de exemplu, caracteristica verbului de a putea selecta fie pe N1 fie pe N2, vezi (6a, b)) a fost pus pe seama faptului că această structură nominală include două reprezentări sintactice distincte. În prima reprezentare (6a), GN-măsură este o monoproiecție și un singur referent, centrul lexical pe N2, în timp ce N1 este un element semilexical, denotând o măsură (c) (Stavrou 2003: 331). În cea de-a doua reprezentare (d), N1 este un element lexical, denotând un recipient, care îl ia pe N2 ca modifier (6b).

(c) [GQ [Q un [GM(măsură) pahar [M [GN (de) apă]]]]]

(d) [D paharul [GNum [GN [N [GN (de) apă]]]]]

Stavrou (2003) afirmă că ceea ce duce la interpretarea lui N1 ca măsură este prezența cuantificatorului în contexte non-specifice, cum este (6a), și selecția (verbul îl selectează pe N2). Lectura de recipient a lui N1 este activată de prezența elementului D care îl domină pe N1 și de selecție (verbul îl selectează pe N1).

2. Teste care dovedesc semilexicalitatea lui N1 în Grupul M măsură

Ipotеза de la care se pornește în studiile menționate anterior este că N2 este centrul lexical al structurii pseudopartitive *un pahar de apă*, în timp ce N1 este un element non-referențial, care intră în derivate ca centru al unei proiecții funcționale. Scopul acestei secțiuni va fi de a determina în ce măsură N1 din Grupul M măsură se comportă diferit de N1 din structuri cu două centre lexicale N (cum este structura partitivă sau N1-cu-N2) și în ce măsură N1 rămâne referențial în Grupul M măsură.

2.1. Neconcordan e în acordul verb-subiect

Anumite neconcordan e în acordul verb-subiect, cum ar fi posibilitatea acordului atât la singular, cât și la plural, reprezintă un argument pentru semilexicalitatea lui N1 (Van Riemsdijk 1998, Vos 1999).

- (4) a. *ase ce ti de cafea pe zi sunt prea multe pentru mine.*
b. *ase ce ti de cafea pe zi este prea mult pentru mine.*
- (5) a. *ase studenți sunt prea mulți.*
b. *ase studenți e prea mult.*

În contexte precum (4b), în loc de acordul la plural indus de N1 *ce ti* (ca în 4a, unde N1 este considerat lexical), apare acordul la singular, aparent indus de N2 *cafea*. În structură este întotdeauna prezent un cuantificator, sub forma numeralului cardinal. Pe de altă parte, aceeași neconcordanță poate apărea în condiții de concurență cu un cuantificator, fiindcă un nume de masă și fie prezent în structură (a se compara (5b) cu (5a)).

Voi prelua analiza numeralilor cardinale a lui Corver, Zwarts (2006), care le consideră ca fiind predicate generate în poziția de complement al lui N, dar care se deplasează la Spec,NumP ca să-și verifice trăsătura [+Cardinalitate], pe care o împărtășesc cu centrul Num. Un număr de studii plasează numeralul în Spec,NumP (Li 1999, Ionin, Matushansky 2006). Într-un context ca (4b) sau (5b), o categorie funcțională suplimentară este proiectată de GN, un Grup Clasificator, plasat deasupra lui GNum (cf. Kayne 2005, *apud* Tănăsescu-Dogaru 2009). În limbile asiatice, cum sunt chineza sau japoneza, unul din rolurile principale ale clasificatorilor este de a transforma un nume masiv într-un numeral (Chierchia 1998). În contexte cum sunt (4b), (5b), rolul clasificatorului este de a transforma un cuantificator specific substantivelor numabile într-un cuantificator specific masivelor, care denotă o singură cantitate (de exemplu, 'cantitatea a ase ce ti de cafea'). În contextele de mai sus, numeralul+clasificator se ridică la GQ. Considerăm prezența clasificatorului în structură, și nu caracterul lexical sau semilexical al elementului *ce ti* duce la acordul la singular. Ambele contexte, (4a și 4b) conțin Grupuri Masive.

(e) [GQ ase [Q [GM ce ti [M [GCl [Cl₊Masiv [GNum [Num [GN [(de) cafea]]]]]]]]]]]]

2.2. S-selecția

În literatura privind construcțiile PSP au fost observate o serie de neconcordanțe semantice privind selecția de către verbul a lui N1 sau a lui N2 (6(a), respectiv, 6(b)) și posibilitatea ca nu numai N2, dar și N1 să primească un modificator adjectival care codează o proprietate a lui N2 (7(a), respectiv, 7(b, c)) (Selkirk 1977, Van Riemsdijk 1998, Stavrou 2003, Stickney 2004).

- (6) a. *Vreau să beau un pahar de apă.* – verbul selectează pe N2
b. *Am luat de pe masă un pahar de apă.* – verbul selectează pe N1
- (7) a. *Am băut o sticlă de vin delicios.* – adjectivul îl modifică pe N2:
b. *Am băut o deliciosă sticlă de vin.* – adjectivul îl modifică pe N1: 7 (b și c)
c. *Am băut o sticlă de vin deliciosă.*

Aceste neconcordanțe au fost puse pe seama statutului semilexical al lui N1 în (6a) și în (7b și c): neavând sens lexical, verbul va selecta singurul nominal cu valoare lexicală, N2, iar adjectivul poate apărea ca modificator al lui N1.

N1 indic o m sur , prin urmare este transparent i permite adjectivului s - i vad adev ratul regent prin el. Dac N1 este lexical, poate avea propriul s u modificador (8).

(8) *Am cinci pahare de ap albastre.*

Mai întâi, trebuie remarcat c nu numai Grupurile M sur au acest comportament referitor la s-selec ie, ci i alte combina ii N-prep-N (9).

- (9) a. *o re et delicios cu ciuperci i pui* (Google)
b. *un delicios platou vîn toresc*
c. *o delicios sticl cu vin*
d. *Am mâncat împreun un delicios platou cu carne.*

În cele patru contexte de sub (9), atât N1, cât i N2 sunt centre lexicale, totu i, modificarea lui N1 de c tre adjectivul care indic o proprietate a lui N2 este posibil . În plus, în alte cazuri, de i N1 este un element semilexical, transparent, având în vedere c este un nume al unei unit i de m sur , el nu accept modificadorul lui N2 (10).

- (10) **un litru bun de vin*
**o duzin gustoas de piersici*

Aceste date ar sugera c N2 poate transfera modificadorul s u lui N1 numai pentru c N1 are un referent, care are capacitatea de a accepta un adjectiv calificativ. Faptul c N1 este înc referen ial este indic i de posibilitatea de a avea proprii modificali adjectivali, chiar într-un context non-specific (11a). Mai mult, N1 poate primi doi modificali, unul care se refer la o proprietate a sa i altul care trimite la o proprietate a lui N2 (11b).

- (11) a. *Vreau o sticl mare de parfum bun.* (context non-specific)
b. *Pe mas era sticla aceea ciudat , dar aparent delicios , de vin.*

Româna permite i alt tip de neconcordan semantic , pe lâng cel din (11b), i anume, o neconcordan între selec ia verbului i a adjectivului în (12). Verbul îl s-selectează pe N1, în timp ce N1 pare a fi transparent, ca un element semilexical, permi ând adjectivului *delicios*, care se refer la N2, s -l modifice.

- (12) *S-a spart_x tocmai sticla_x aceea delicios_y de vin_y.*

S-selec ia aduce, pe de o parte, argumente în favoarea faptului c N1 din construc iile române ti cu nume de m sur este în continuare referen ial, pe de alt parte, sugereaz c în limba român tipul de context ((non)specific) nu influen eaz posibilit ile de combinare ale lui N1.

Apari ia acestor neconcordan e semantice în grupurile de m sur române ti ar putea avea o alt explica ie. În primul rând, trebuie f cut distinc ia dintre dou citiri posibile ale sintagmei *pahar de vin*. Prima citire, pe care nu o discut aici, este cea 'final ': 'pahar care este folosit pentru vin, care con ine sau nu vinul'. În cea de-a doua citire, cea pseudopartitiv , care este obiectul analizei, sensul sintagmei este 'pahar plin cu vin'. În toate contextele în care este folosit cu interpretare pseudopartitiv , condi ia ca substan a sau con inutul s fie prezent în recipient trebuie îndeplinit , prin urmare, ar fi de a teptat ca propriet ile substan ei s fie transferate recipientului. Acela i transfer are loc în contextul *copil buc lat* sau *fat blond* , fenomen numit *metonimie integrat* (Kleiber 1994).

Este posibil ca acest transfer semantic să fie reflexul unui fenomen sintactic care are loc la nivelul grupului de m sur , i anume, încorporarea (Baker 1988). Exist anumite argumente care pledează pentru a analiza structura cu nume de m sur ca pe un exemplu de încorporare N+N.

1. Exist o structur pereche pentru PSP, construc ia partitiv , în care N2 func ionează ca un GD, f r restric ii formale.

2. N1 este rela ional în construc ia PSP, N2 este complementul s u (Chierchia 1998, Stavrou 2003).

3. N2 are anumite restric ii formale în structura PSP, nu este un GD, nu poate fi dominat de Q sau de D, poate numai s aib modificatori.

4. Acest tip de structur compus (sau pseudocompus) apare numai pentru o clas delimitat de substantive, numele de m sur (care se refer la un recipient).

5. N2 este probabil inert în ce prive te domeniul de întindere (*scopal inert*) (Farkas, De Swart 2003), cu alte cuvinte, domeniul lui de întindere este determinat de domeniul regentului s u, în care se încorporează . Dacă domeniul de întindere al lui N2 este diferit de cel al lui N1, este preferat construc ia partitiv (*Da i-mi i mie un pahar din vinul acela*).

Dacă într-adev r se poate vorbi de încorporare în sintagmele cu nume de m sur , atunci structura încorporat are urm toarele caracteristici: N2 poate fi specificat pentru num rul plural (*co de mere*) (în aceste structuri s-ar putea vorbi de *încorporare semantic* , cf. Dobrovie *et al.* 2006, care preiau termenul lui Van Geenhoven 1995), N2 accept modificatori proprii (11a), prin urmare, am putea vorbi de pseudoîncorporare (Massam 2001) i nu de încorporare propriu-zis , i nu în ultimul rând, atât N1, cât i N2, sunt transparen i în discurs (engl. *discourse transparent*), ceea ce ar fi o indica ie a faptului c încorporarea ar fi avut loc în sintax (Farkas, De Swart, 2003).

În urma încorporării (nu este relevant despre ce tip de încorporare este vorba), grupul nominal *pahar de vin* se comport ca o unitate, în sensul c se deplasează ca grup pentru a- i verifica tr s surile cum ar fi num rul sau determinarea. Acest tip de deplasare a unui GN, ca grup, cu efect de tip *snowball* este descris de Aboh (2003). A a se poate explica pozi ia modificatorului în (6b) i (6c) (*delicioasa sticl de vin, sticla de vin delicioas*).

(f) [GD [D [GF_{Adj} delicios [GM sur sticl [M [GN (de) vin]]]]]]]]
(Deplasare de tip *snowball*)

Prin ridicarea lui GM la D, adjectivul *delicios* va apărea în pozi ie postnominal , ca în exemplul (7c) (*sticla de vin delicioas*). Prin ridicarea ulterioară a lui *delicios* la D, rezult topica din (7b) (*delicioasa sticl de vin*).

2.3. Topicalizarea par ial (split topicalization) (Van Riemsdijk 1998, Stavrou 2003, Alexiadou *et al.* 2003).

S-a observat c structurile PSP se comport diferit de cele partitive în ceea ce prive te topicalizarea par ial (a se vedea (13a) vs. (13b)).

- (13) a. *Din acest vin am b ut un pahar.*
b. *Vin am b ut un pahar.*

Se poate vedea c în (13b) prepozi ia *de* dispare dacă N2 este deplasat în pozi ie de Topic. Aceasta se datorează statutului nonlexical al lui *de*. Prepozi ia func ională *de* este un marcator al modificării în GN, iar în cazul în care N2 este ridicat din GN, această marc nu

mai este necesar , prin urmare nu mai este lexicalizat . În plus, Stavrou (2003) a observat c topicalizarea lui N2 din structura PSP este posibil numai dac N1 este dominat de un cuantificator (cf. (13b)). Dac N1 are drept proiec ie maximal un GD, topicalizarea lui N2 nu este posibil (a se vedea (14a)). Acest efect apare îns i în cazul construc iilor partitive, care prezint dou centre lexicale (a se vedea (14(b))).

- (14) a. **Vin am b ut paharele.*
b. **Din acest vin am b ut paharele.*

Consider c prezen a cuantificatorului, i nu a unui nume de m sur , duce la comportamentul diferit al structurilor PSP i al celor partitive cu privire la topicalizarea lui N2.

2.4. Neconcordan e de acord în reluarea anaforic

Reluarea anaforic a lui N1 non-referen ial, nume care desemnez o cantitate i care nu este centrul de grup, nu ar trebui s fie permis . Cu toate acestea, exemplul (15a) con ine un N1 non-specific într-un grup de m sur , care este reluat anaforic, prin urmare, leg tura cu referentul este p strat . Reluarea lui N2 este, de asemenea, posibil (15b). Reluarea atât a lui N1, cât i a lui N2 este posibil în Grupurile M sur specifice (15c).

- (15) a. *Ai nevoie de o linguri i de zah r.* Grup M sur nonspecific
O_i adaugi la compozi ie.
b. *Ai nevoie de o linguri de zah r.*
Îl adaugi la compozi ie.
c. *Am b ut ieri o sticl de vin foarte bun. Am adus-o din Chile. /L-am adus din Chile.* Grup M sur specific

Consider c posibilitatea ca acordul s se realizeze cu N2 în loc de N1 se datoreaz faptului c , semantic, structura PSP cu nume de m sur este o singur unitate, în care ambii termeni sunt vizibili la nivelul discursului.

2.5. Modificarea lui N1 nume de m sur printr-o propozi ie relativ (Van Riemsdijk 1998).

Un nume de m sur N1 nonlexical i lipsit de referent nu poate avea modificatori. În exemplul (16a), în care GN este non-specific, relativa îl modific pe N; de men ionat c ocuren a relativei între N1 i N2 nu este posibil . În plus, chiar un adjectiv care trimite la N1 este acceptat într-un context nonspecific (16b). Condi ia este ca N1 s fie reluat în propozi ia a doua, pentru a evita ambiguitatea ‘pahar cu ap ’/‘pahar pentru ap ’. Nereluarea lui N1 în cea de-a doua propozi ie favorizeaz lectura ‘pahar pentru ap ’. Acest test sugereaz din nou faptul c N1 continu s aib un referent, chiar dac este folosit ca nume de m sur .

- (16) a. *Vreau s beau i eu odat o sticl de vin care aib sigiliu.*
b. *D -mi un pahar de ap , dar s fie curat paharul, te rog!*

2.6. Extrapozi ia (Selkirk 1977, Emonds 2001)

În limba român , extrapozi ia lui N2 în construc ia PSP nu este posibil în niciun tip de context (17a), în timp ce structurile partitive accept extrapozi ia (17b)

- (17) a. **O sticl a vrea de vin./*O sticl am b ut de vin.*
b. *O sticl a mai r mas din acest vin.*

Imposibilitatea extrapoziției în contexte precum (17a) se datorează statutului lui *de*, de prepoziție funcțională, care formează un GFuncțional, spre deosebire de statutul lui *din*, de prepoziție lexicală, care proiectează un GPrep. Pe lângă aceasta, dacă adoptăm ipoteza încorporării lui N2 în N1, devine clar de ce extrapoziția nu este permisă (ar însemna excorporare).

2.7. Numele de măsură spund la întrebarea *cât*?

O proprietate care diferențiază substantive ca *pahar* de numele lexicale este capacitatea lor de a funcționa ca o unitate de măsură, atât în context non-specific, cât și specific (18a, b).

- (18) a. *Cât zahăr se pune la prăjitur ?*
Trei pahare.
 b. *Cât zahăr s-a pus la prăjitur ?*
Pune paharul acesta în cântar.

Testele propuse indică faptul că numele de măsură românești se află pe o treaptă foarte joasă de gramaticalizare. Acele proprietăți sintactice care le diferențiază de numele N1 din structuri clar lexicale, cum sunt cele partitive sau structura N1-cu-N2, pot avea și o explicație alternativă. Considerând numele de măsură din limba română unități semilexicale, care pot funcționa exclusiv ca o unitate de măsură, numele al unei cantități, trebuie făcută observația că ele îndeplinesc totuși majoritatea trăsăturilor lexicale, inclusiv pe aceea de a trimite la un referent. Ca o concluzie secundară, interpretarea separată a structurilor non-specifice și a celor specifice (Stavrou 2003) se dovedește nerelevantă pentru limba română.

3. Concluzie: structura sintactică a structurilor PSP cu nume de măsură

În secțiunea a doua au fost analizate pentru limba română testele propuse pentru a demonstra caracterul semilexical al numelor de măsură. S-a constatat că se pot da explicații alternative pentru anumite neconcordanțe care apar în construcțiile românești cu nume de măsură: acordul cu N2 în structuri de tipul *aseceți de cafea e suficient* poate fi explicat prin prezența unui clasificator care *masifică* grupul cuantificatorului, selecția lui N2 sau apariția adjectivului lui N2 ca modificator al lui N1 ar putea fi explicat prin încorporarea lui N2 în N1, iar anumite efecte ale topicalizării lui N2 ar putea fi consecință a faptului că prepoziția *de* este o categorie funcțională. Pe de altă parte, N1 din Grupul Măsură are capacitatea de a indica o cantitate pură, în enunțuri care constituiesc răspunsul la întrebarea *cât*.

Dacă admitem că N1 este un element semilexical în contextele în care indică o măsură, și nu un recipient, structura sintactică pe care o va avea o structură PSP cu nume de măsură va fi cea din (g), care reia într-o oarecare măsură structura propusă de Van Riemsdijk (1998), cu mențiunea că GN2 este dominat de un GF, al cărui centru este prepoziția funcțională *de*.

- (g) [GD (acest)]D[GQ[Q (un)]GM sur pahar[M [GNum[Num[GN[N[GF [F de[GN vin]]]]]]]]]]]

Nu am discutat aici statutul lui GN2, dar faptul că accept drept modificatori nu numai adjective restrictive (*o sticlă de vin franceză*), ci și calificative (*o sticlă de vin bună*), indică faptul că nu este un nume vid, ci că proiectează un anumit număr de categorii funcționale.

BIBLIOGRAFIE

- Aboh, Enoch, 2003, *The morpho-syntax of complement-head sequences. Clause structure and word order patterns in Kwa*, Oxford, Oxford University Press.
- Alexiadou, Artemis, Liliane Haegeman, Melita Stavrou, 2003/2007, *Noun Phrase in the Generative Perspective*, Berlin, Mouton de Gruyter.
- Baker, Mark, 1988, *Incorporation: A Theory of grammatical function changing*, Chicago, University of Chicago Press.
- Borer, Hagit, 2005, *Structuring Sense. Vol. 1 In name only*, Oxford, Oxford University Press.
- Cardinaletti, Anna, Giuliana Giusti, 2001, „Semi-lexical motion verbs in Romance and Germanic”, în Corver, van Riemsdijk (eds.) 2001: 371–414.
- Chierchia, Gennaro, 1998, „Reference to kinds across languages”, *Natural Language Semantics*, 6, p. 339–405.
- Coene, Martine, Yves d’Hulst (eds.), 2003, *From NP to DP. vol.1 The syntax and semantics of noun phrases*, Amsterdam/Philadelphia, Benjamins.
- Corver, Norbert, Henk van Riemsdijk (eds.), 2001, *Semi-lexical categories. The Function of Content Words and the Content of Function Words*, Mouton de Gruyter, Berlin/New York.
- Corver, Norbert, Joost Swarts, 2006, „Prepositional numerals”, *Lingua*, 116, p. 811–835.
- Dobrovie-Sorin, Carmen, Tonia Bleam, M. Teresa Espinal, 2006, „Bare Nouns, Number and Types of Incorporation”, în Vogeleer, Tasmowski (eds.) 2006: 51–81.
- Farkas, Donka, Henriette De Swart, 2003, *The Semantics of Incorporation: From Argument Structure to Discourse Transparency*, Centre for the Study of Language and Information.
- Geenhoven, Veerle van, 1995, „Semantic Incorporation: a uniform semantics for West Greenlandic noun incorporation and West Germanic bare plural configurations”, *Proceedings of CLS*, 31, p. 171–186.
- Ihsane, Tabea 2008, *The Layered DP. Form and meaning of French indefinites*, Amsterdam/Philadelphia, John Benjamins.
- Kleiber, Georges, 1994, *Nominales*, Paris, Armand Colin.
- Laenzlinger, Christopher, 2005, „French Adjective Ordering: Perspectives on DP internal movement types”, *Lingua*, 115, p. 645–689.
- Li, Yen-Hui Audrey, 1999, „Plurality in a classifier language”, *Journal of East Asian Linguistics*, 8, p. 75–99.
- Loebel, Elisabeth, 2001, „Classifiers and semi-lexicality: Functional and semantic selection”, în Corver, van Riemsdijk (eds.), 2001: 223–273.
- Massam, Diane, 2001, „Pseudo-Noun Incorporation in Niuean”, *Natural Language and Linguistic Theory*, 19, 1, p. 153–197.
- Riemsdijk, Henk van, 1998, „Categorial feature magnetism: The endocentricity and distribution of projections”, *Journal of Comparative Germanic Linguistics*, 2, p. 1–48.
- Stavrou, Melita, 2003, „Semi-lexical nouns, classifiers, and the interpretation(s) of the pseudo-partitive construction”, în Coene d’Hulst (eds.) 2003: 329–353.
- Stickney, Helen, 2004, „The pseudopartitive and its illusory projections”, Umass Amherst ms.
- T nase-Dogaru, Mihaela, 2008, „Pseudo-partitives and (silent) classifiers in Romanian”, *Proceedings of ConSOLE*, University of Leiden, p. 295–320.
- T nase-Dogaru, Mihaela, 2009, *The Category of Number. Its Relevance for the Syntax and the Semantic Typology of the Nominal Phrase*, Bucure ti, Editura Universit ii din Bucure ti.
- Vogeleer, Zvetlana, Liliane Tasmowski (eds.), 2006, *Non-definiteness and plurality*, Amsterdam/Philadelphia, Benjamins.
- Vos, Riet, 1999, *A Grammar of Partitive Constructions*. Tez de doctorat, Tilburg University.

Romanian Measure Phrases

Romanian measure phrases such as *pahar de ap* (‘glass of water’) are analyzed as being headed by a semi-lexical category, in the form of N1. What is specific for Romanian measure phrases is the fact that they occupy a very low position on the grammaticalization scale, preserving most of their

lexical properties, including the referent. As true quantity designators, they can constitute the answer to the question '*how much*'.